

ЖИТИ НЕ ЗА СТАРИМИ ЗАСЛУГАМИ

Спливає час і разом з ним у минуле в'ходять події тих далеких триповжних квітневих днів, дещо згасає біль у людей, хто змушений був не за власним бажанням кинути рідну землю і податися світ за очі за невідомою долею. Та й людей того часу стає все менше і менше... А кожна зустріч з очевидцем Чорнобильської катастрофи, ніби дотик до живої історії. Бо ніщо, крім пам'яті людської, не спроможне відтворити пережиті трагічне минуле...

Кореспонденти «ВЧ» розмовляють з Володимиром Петровичем ПАСІЧНИМ, колишнім жителем Прип'яті, колишнім старшим майстром лабораторії вентиляції тепла і холоду ЧАЕС, а нині головним спеціалістом Адміністрації зони відчуження.

— Володимире Петровичу, вашого брата, часівця — ліквідатора, колишніх мешканців міст і сіл Чорнобильської зони, лишилося тут дуже мало: кого доля закинула в далекий край, хто закінчив багаторічну вахту на радіаційній землі і перебуває в інших місцях...

— Це так. Скоро будемо вишукувати один одного, як ветерани війни. З нашого колишнього цеху, наприклад, лишилося працювати в зоні осіб п'ять.

— А раніше?

— Перед аварією було 160.

— Пішла 1986 року, коли зустрічаєш когось у білій шапочці, ловиш себе на думці, що бачиш людину, котра працювала на ЧАЕС. І ви мали такий головний убір...

— Мав. І як багато з

них довго носив її. Не для того, щоб виділитися. Багато було зв'язано з тією екіпіровкою. Пам'ятаю, багато людей, які падали, відчували велику незручність від пелюсток, котрі служили фільтром для дихання. Щоб викурити цигарку, потрібно було знати її, а це не завжди безпечно. Нам було байдуже, а як тим, хто без цигарки не міг. Особливо, коли вже сили не вистачає та й нерви от-от здадуть...

— А ви пробували, тримали сигарету в зубах?

— Тримав, але смаку не розумію. Цигарка й так шкідлива, а в зоні тим більше.

— Володимире Петровичу, в Прип'яті ви жили з 1978 року. На станцію прийшли в серпні 1983-го. Працювали старшим

майстром у великому колективі. Були ви і в перші дні по аварії на станції. У вас, як і в кожній людині, збереглися в пам'яті якісь події, котрі вас вразили. Є такі?

— На станцію я потрапив лише 30 квітня. І більше всього вразив мене вигляд нашого цеху, де все було добре знайоме. Здавалося, що саме тут сталося лихо. Цех було... пограбовано. Були викрадені і речі, і прилади. Що не можна було винести, наприклад, стійки з обладнанням, просто знівечили, зламали... Уціліли частково закриті приміщення з охолоджувальною технікою та машинами.

— Це хвороба людська, прикро. Проте були й інші спомини?

— Їх, звичайно, більше. Приміром, підготов-

ка до пуску третього енергоблоку. Тут був справжній ентузіазм, щось на зразок піднесення тридцятих років, коли будували Дніпрогес чи Магніт-ку. До пуску його готували ще до аварії. Коли виявилось, що обладнання і системи вистояли взимку, з 15 квітня 1986 року почалися передпускові роботи. Аварія призупинила їх. Але при всій складності до початку жовтня десь на 80 відсотків було замінено або відновлено обладнання блоку. А в нашому цеху — під час аварії воно працювало і потягло на себе багато бруду — було замінено майже повністю.

Тиснули строки. З приходом на станцію нового директора Михайла Пантелійовича Уманця справи пішли на лад. Це

людина, що вміє організувати роботи, знає стан справ в енергетиці. З його участю було підібрано діюву команду, що дуже важливо в скрутній ситуації. До того ж, на станцію повернулися спеціалісти, що раніше тут працювали, штат поповнився досвідченими кадрами з інших станцій.

— А як було, Володимире Петровичу, з організацією справ у ті дні? Адже все вирішували години і хвилини.

— Не було тоді того бюрократизму та тяганини, що вже відновилася зараз. Людей об'єднували загальні справи, обов'язок серця, на емоції та інструкції часу не вистачало. Коли, скажімо, потрібно було зробити зміну до проекту, або й виготовити якийсь механізм, часу на це трагалося мало. Приїздив проєктант і тут же робив необхідні зміни. Ніхто не рахувався з тим, його це робота чи ні: один креслив, інший малював, хтось виготовляв деталі, збирав механізм. Потрібно відзначити, що поставлення було на необхідному рівні: майже вся країна працювала на потребу зруйнованої станції.

— Володимире Петровичу, зараз ви працюєте в Адміністрації зони від-

чуження. Свого часу ви, як кажуть, «хапанули» дозу, багато пережили. Не позначається це на житті і роботі?

— Працювати потрібно. Сили ще є, та й часи тепер не такі, щоб можна було прожити старими заслугами.

— Ви непогано володієте українською мовою. Погодьтеся, в зоні багато українців, а говорити рідною мовою вони ніби соромляться. Ви вірите, що наша мова займе серед українців належне їй місце?

— Безперечно. Життя до цього зобов'язує. Скажімо, ділова переписка зараз ведеться українською мовою. Є багато методичної літератури, інструкцій, наукових підручників, виданих цією мовою. Щоб написати того ж таки листа, не будеш за кожним словом бігати до знавців, чи копатися у словниках... Але помітним це стане лише тоді, коли кожен українець зрозуміє, до якого народу він належить.

Олександр КЮЛОТ,
Юлій КРИВЕНОК.
На знімку: Володимир ПАСІЧНИЙ.

Фото
Валерія КУЗЕНКОВА.